Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 251 (4887)
ВОСКРЕСЕНЬЕ
ДЕКАБРИИН
23
1945 он

Сэн 20 мүнгэн

Гурбан орденто Ленин—Сталинай Коммунистическэ Залуушуулай Союзай членүүд ба советскэ бүхы залуушуул! СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ кампанида эдибхитэйгээр хабаадалсажа, Сталинскэ Конституциин үндэһөөр олоһон өөһэдынгөө хүндэтэ эрхые нэрэтэйгээр бэелүүлэгты!

Залуушуулые һунгуулида эдибхитэйгээр хабаадуулха

1946 оной февралиин 10-да—СССР-эй Верховно Советэ һунгалта хэхэ үдэртэ хэдэн зуун-мянган ба миллион залуушуул һунгуулиин участогуудта ерэжэ, Сталинска Конституциин үндэһөөр олоһон өөһэдынгөө хүндэтэ эрхые бэелүүлхэнь гээшэ. Тэдэнэй олонхинь һунгуулида эгээл түрүүшынхеэ хабаадалсаха байна. Энэ түүхэтэ үдэрые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө манай советскэ залуушуулай эдэшэмгэй бэлэдхэл хаа-хаанагүй хэжэ байна.

ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй һаяхан болоһон дүүрэһэн пленум болбол „СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэд залуушуулай хабаадалсаха тухай" асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа. ВЛКСМ-эй обкомой XII пленум баһал имэ асуудал зүбшэн хэлсэхэнь. Ленин-Сталинай Коммунистическэ Залуушуулай Союз болбол большевистскэ партиин үнэн ба эдибхитэй туһалагшань мүн. Мүнөө советскэ арадай өөрынгөө Верховно органдо һунгуули хэхэ гэһэн тон шухала политическэ удхашанартай хүдэлмэриие хэжэ байхадань, советскэ залуушуулай үмэнэ хүнүүд ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана.

Комсомольско эхин организацинууд тэдэнэй бүхы членүүд һунгуулиин кампани тушаа агитационно-пропагандистскэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые эрхимлэхэ хүргэлгэ партийна ба советскэ организацинуудта үдэр бүри халуун туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй болоно. Энэ зорилгоёо һайнаар ойлгоһон манай эндэхи олонхи комсомольско эхин организацинууд һунгуулиин урда тээхи агитаци хэхэдэнь партийна организацинуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлһэниинь бидэнэр һайнаар мэдэнэбди.

Хадата партийна организаци өөһэдынгөө үнэн туһалагша болохо комсомолецуудта бодото туһаламжа үзүүлнэб. Тэдэ комсомольско организациин хүдэлмэри эрэмэй һайнаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Улан Удын пед институдай комсомольско эхин организациин үүсхэлээр 44 агитаторһоо бүрдэһэн агитколлектив бии болгогдоһон байгаа. Тиин мүнөө тус агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Шулунов өөрынгөө агитаторнуудтай недели бүхэндэ семинар үнгэргэжэ, тэрээн дээрэ һунгуулиин системэ тухай политическэ ба теоретическэ асуудалнууд тухай лекци ба элидхэлнүүдые уншана. Эндэхи 44 агитаторнууд городой 4 районуудай партийна организацинуудта ажалшадай дунда агитационно-пропаганди тала хүдэлмэри хэхэдэнь эдибхитэйгээр туһалдаг болоо.

Тус агитколлективэй эдибхитэй агитаторнууд нүхэд Иванова, Малькова, Попова болон бусад дахалгагдаһан участок дээрэ гаража, Сталинскэ Конституци тухай социалистическэ демократизм тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үдэр бүри үнгэргэнэ. Тэрээнһээ гадна, энэ агитколлективэй дэргэдэ 21 хүнһөө бүрдэһэн уранһайханай самодеятельностиин бригада эмхи хэгдэжэ, һунгуулиин участогуудта гаража, һонирхолтой концерт үнгэргэхэһөө гадна, улас хоорондын оршон байдал тухай, һунгуулиин Дүрим тухай лекцинүүдые хэдэг байна.

Тэрэшэлэн нүхэр Прокопьев директортэй гурэнэй заводой коллективэй членүүдэй дунда 48 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр барандаа комсомолецууд юм. Эдэ агитаторнууд һунгагшадта, илангаяа залуу һунгагшадта, Сталинска Конституци ба һунгуулиин Дүримые ойлгуулха талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэ. Эндэхи залуу һунгагшад барандаа шахуу комсомолецуудай хүтэлбэрилдэг кружогуудта ябажа, советскэ һунгуулиин системэтэй гүнзэгыгөөр танилсана.

Пригородно районой комсомолецууд ба бэшэ залуушуул һунгуулиин участково комиссинуудай хүдэлмэрилхэ гэр байрануудые заһабарилха, гоё һайхана разимэхэ тушаа уялгануудые бэе дээрээ даажа абаад, мүнөө һунгуулиин участково комиссинуудай байрануудые плакат, лозунг, диаграмма, фотомонтаж болон вождьнорой портредүүдээр шэмэнэ.

Мүн хүдөө нютагуудтахи олонхи комсомольско эхин организацинууд, тэндэхи партийна организацинуудай бодото туһаламжа доро һунгуулиин Дүримые болон Сталинскэ Конституциие һунгагшадта ойлгуулха талаар бага бэшэ үдэлмэри хэжэ байна. Жэшээнь, ВЛКСМ-эй Кяхтын айкомой үүсхэлээр Кяхта городой ба олонхи колхозуудай залуу һунгагшадай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой ба аймгүйсэхкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд советскэ һунгуулиин системэ тухай элидхэл болон лекцинүүдые уншаһан байна. Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной „Социализм" колхозой комсомольско эхин организациин үүсхэлээр имагта комсомолецуудһаа бүрдэһэн агитбригада эмхидхэгдэжэ, колхозой центртэ, мүн малай фермэнүүд дээгүүр ябажа, уранһайханай үзэгэр наада табихаһаа гадна, һунгуулиин Дүрим ба Сталинскэ Конституци тухай лекци болон элидхэлнүүдые үнгэргэдэг юм.

Гэбэшье, областной комсомольско организациин олонхи эхин организацинууд өөһэдынгөө хүндэгэй үүргэнүүдые тон хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи арбан гаран комсомолецууд һунгуулиин законие ажалшадта ойлгуулха талаар юушье хэнэгүй. Һунгагшадай список зохёохо, сүүдэр эрхээ хаһалагдаһан хүнүүдые элирүүлхэ ба участково комиссиин гэр байрануудые гоёолсохо хэрэгтэ сельскэ Соведэй хүдэлмэри эгшэдтэ эдэ комсомолецууд ямаршье туһаламжа үзүүлэгүй юм. Теэд ВЛКСМ-эй айком энэ баримтые һайн мэдэжэ байгбашье һаа, ямаршье хэмжээ абаагүй орхибо.

Баргажанай аймагай олонхи комсомольско эхин организацинууд һунгуулиин кампанида эдибхитэйгээр хабаадалсаагүй байхаһаа байгаа, колхозоонгоо ажал хүдэлмэри дээрэ жалга заршамгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Загрын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 13 комсомолецуудһаа агитатораар хүдэлмэрилжэ, һунгагшадта Сталинскэ Конституци гү, али һунгуулиин Дүрим ойлгуулжа байһан комсомолецууд байхагүй. Иимэ баримтанууд бусадшье аймагуудтар яһала олон бии.

ВЛКСМ-эй обкомой XII пленум хадаа комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэриие уг үндэһөөрнь һайжаруулха тушаа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан асуудал хэлсэхэнь. Иимэһээ комсомолецууд бүхэн ВЛКСМ-эй ЦК-гэй XIV пленумэй ба ВЛКСМ-эй обкомой XII пленумэй шиидхэбэринүүдые гэрэй үүлбэри болгожо, һунгуулида эдибхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.

Түрүү малшадай зүблөөндэ хабаадалсахын түлөө тэмсэгты!

МАЛШАДЫЕ ХАЛУУН АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛНЭ

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө шухала хэмжээнүүдые абажа байһан «КИМ» колхозой правлени ба партийна организаци малшадые халуун анхаралаар хүреэлжэ байна.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй үедэ энэ колхозой малажалай фермэнүүдээр малшадай байха 4 гэр заһабарилагдажа урин дулаан ба культурна болбосон түхэлтэй болоһон байха юм. Гадна, малшадые валенка болон бусад дулаан хубсаһаар хангаһан байна.

Колхозой правлениин халуун анхаралаар хүреэлэгдэһэн эдэ малшад үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө хамаг бүхы хабаяа элсүүлэнхэй юм.

А. ТКАЧЕВА.

Дулаан хубсаһаар хангаба

Энэ жэлдэ Зэдын аймагай түрүү колхозууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдые үбэлэй дулаан хубсаһаар хангахын түлөө горьтойхон оролдолго гаргаһан байна. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүдэй үүсхэлээр тус аймагай колхозууд малшадта дулаан хубсаһа хунар элбэгээр сугларуулжа үгэнэ.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ артелиинхид үбэлдөө мал адуулха колхозниигуудта 16 дулаан үмдэ, 9 паар валенка, 16 телогрейкэ, 16 арһа үгэһэн байна.

А. БУДАЖАПОВ.

Үбһэ тэжээл үлэмжэ ехээр гаргашална

«Хэжэнгын аймагай колхозуудаар адуу малай үбэлжэлгын ябажа байһан тухай» асуудал зүбшэн хэлсээд байхадаа, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол энэдэ ехэхэн дутуунууд бии гэжэ тэмдэглэһэн байгаа. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые тушаан абаха аймагай комиссиин членүүд хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандажа, колхозуудай үнэнтэ байдалые шалган элирүүлээгүй байһан юм. Тиимэдэ, зарим колхозууд мэнэ һая болтор үхэр малай үбэлэй байра байдалые заһабарилжа дулаалаагүй, түл абалгада ямаршье бэлэдхэлгүй ба үбһэ тэжээлэй фермэ, гүүртнүүдэй дэргэдэ зөөжэ абаашаагүй байба.

Үбһэ абаха түсэбөө дүүргээгүй байһан болобошье, олонхи колхозуудынь нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ үни хада болюулжархиһон байха юм.

Гадна, үбһэ тэжээл арбилжа, гамтайгаар гаргашалха гуримые эндэхи колхозууд сахинагүй. Ноябрь соо зарим колхозууд хэдэн олон центнер үбһэ, һолоомо нормоһоо гадуур гаргашалжархёо. Жэшээлхэдэ, ноябрь соо Сталинай нэрэмжэтэ колхоз—273 центнер, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз—255 центнер, «Коминтерн» колхоз 96 центнер үбһэ тэжээл үлүүсэ гаргашалжархиһон байха юм.

Үбһэ тэжээлые зүбөөр буйлуулжа эдюулдэггүй дээрэһээнь зарим мал доторoo худхуулжа үбэшэлнэ. «Ленин зам», «Октябрь», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудаар хэдэн толгой мал хороһон байна. Теэд, энэ жэгшүүритэ байдалые хаража байһан эндэхи хүтэлбэрилхы эмхизургаанууд, илангаяа газартаряалангай орган мүнөө хүртэр ямаршье хэмжээ абаагүй байхань гайхалтай.

Энэ аймагай колхозуудаар адуу малай үбэлжэлгэ ямар ябажа байһан тухай БМАССР-эй Совнаркомой тогтоол гараһанһаа хойшо үнихэн болоо. Тиигэбэшье, хэжэнгээрхин эрид хубилалта гаргаагүй зандаа байһаар.

Аймагай олонхи колхозууд малай тэжээлые хобто сооһоо эдюулхын оронде, харин газараар тараажа үгөөд, үридэг байха юм. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зарим гүүртнүүд хобто бэлэдхэһэн болобошье, тэрэнээ хэрэглэнгүй үбһэ, тэжээлэ газараар тараажа үгэдэг байна. Гадна, энэ колхозойхид үбһэ тэжээлэй тоо бүридхэл зүбөөр хэхэ гамтайгаар гаргашалха тушаа юушье хэнэгүй. Үбэлжэлгын түрүүшын үедэ иимэ эмхигүй ябадал гаргаһан Хэжэнгын зарим колхозуудые тэсэшэгүй байна. Тиимэдэ эндэхид алдуугаа заһажа, дутуунуудаа дары усадхахын түлөө эрид хубилалта хэхэ уялгатай. Аймагай хүтэлбэрилхы органуудай шухала зорилгонь хадаа адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы колхозниигуудые элсүүлжэ, тэдэнэртэ үдэр бүриин хүтэлбэри, туһаламжа үзүүлхэ ябадал болоно.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Түрүү малшадай дуршалһаа

ХҮДЭР БЭЕТЭЙ ХУРДАН ХҮЛЭГҮҮДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛНЭ

Амгаланта нютаг адуу малаар баян, тэндэ жэлһээ жэлдэ үбэлзунгүй ара хээрын бэлшээри дээр атар тарганууд адуу морид эдеэлжэ ябадаг юм гэжэ хорёорхин хэлсэдэг байна. Нэрлэгдэгшэ нютагта байһал байраа түбхинүүлһэн, малажалаар аймаг соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг «III Интернационал» колхозой олон һүрэгүүд энэ бэлшээридэ ябадаг юм. Эндэхи түрүү малшадай нэгэн болохо Долгор Цыбикова колхозойнгоо эдэ олон һүрэг адууе харууһалжа байдаг.

—Долгор бэрхэ малшан, хэһэн ажалдаа дуратай, үнэн зүрхэнһөө оролдодог хүн. Колхозойнгоо адуу харууһалдаг болоһоор нэгэшье түл, нэгэшье бодо туураажа, гарзалуулжа үзээгүй, даалгабарита адуугаа түхэреэн үбэлдөө хээрын бэлшээри тэрэ адуулжа, тарган тобироор онто оруулдаг,—гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов магтана.

Нүхэр Цыбикова дүрбэдэхи жэлээ колхозойнгоо адуу харууһалха зуураа, жэл ерэхэ бүри шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаһан, илангаяа бэлэй сагта малай хүшэ шадалые заахашье муудхаангүй ондо оруулдаг ба баян дүй дүршэл олоһон байна.

Адуу мал үсхэбэрилхэ гээшэ харууһалгын хүсэн юм гэжэ арад зон хэлсэдэг. Тиимэдэ адуунайнгаа хойноһоо саг үргэлжэ харууһа табижа байдагби,—гэжэ Долгор хөөрэдэг юм.

Үбэлэй бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэхэ ябадал Долгорой хэдэг ажалай нэгэн шухала дүршэл болоно. Ханхинама шэмэрүүн хүйтэн үдэрнүүдтэ Долгор адуугаа ойн соорхой, шуты бургааһатай, нэмэри дулаан аад, хагдаар элбэг газарта абаашажа эдеэлүүлдэг байна. Тиихэдээ сүүдхэ соогоо хэмынь алдуулангүй үдэшэ үглөөнэй үедэ зааталгүй уһалдаг, адуугаа нэгэ газар зэрүүлэнгүй тараажа бэлшээдэг юм.

Зарим нэгэн адуу моридой турахала забдаа һаа, тэрэ дороо илгажа газаагаа нэмэри дулаан байрада байлгажа үбһөөр эдеэлүүлхэ шухала гэжэ энэ эрхим адуушан хэлэдэг байна. Тиин, энэ нүхэр урин дулаан байра ба малай тэжээл бэлэдхэнхэй юм.

Долгор Цыбикова болбол түрэһэн гүүдые унагадайнь бэежэтэр эхэтэйнь суглань бэлшээдэг заншалтай. Эхынгээ һүөөр тэжээгдэжэ түлжэһэн унэгадууд элүүр энхэ бэетэй морид болодог гэжэ нүхэр Цыбикова хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Долгор Цыбикова 16 гүү түрүүлжэ, 16 унагадаа бултыень атар тарган даагад болгоо һэн. Энэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хоёр унага абаа бэлэй. Энэ жэлдэ 21 гүү түрүүлжэ, түлыень нэгэшье толгой хоролтогүй элүүр энхээр түлжүүлээ. Тэрэнэй түлөө хоёр унага, хоёр хони абаад иигэжэ тангариглаһан байна:

Эхэ орондоо, Улаан Армидаа хүдэр бэетэй хурдан моридуудые үгэхын түлөө адуугаа улам олошоруулан, улам тарганудаар үсхэбэрилхэб.

Ц. ГАРМАЕВ, (Хориин аймагтахи манай корреспондент).

СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов болбол США-гэй Гүрэнэй секретарь г-н Бёрнс ба Великобританиин Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г-н Бевин гэгшэдые хүндэлжэ уулзалга хэбэ

Декабриин 20-до СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов болбол Москвада ерэһэн США-гэй Гүрэнэй секретарь г-н Д. Бёрнс болон Великобританиин гадаада хэрэгүүдэй Министр г-н Э. Бевин гэгшэдые хүндэлжэ уулзалга хэһэн байна.

Тэрэ уулзалган дээрэ байлсагшадые нэрлэбэл: США-гэй гүрэнэй секретарь г-н Д. Бёрнс, Великобританиин гадаада хэрэгүүдэй министр г-н Э. Бевин, Великобританиин гадаада хэрэгүүдэй министрэй саг үргэлжын орлогшо г-н А. Кадоган, министрнүүдэй зүблөөн дээрэ байлсаха американскэ делегациин членүүд г. г. В. Боэн, Д. Конант, Х. Метьюз, Б. Картер Винсент болон бусад; министрнүүдэй зүблөөн дээрэ байлсаха английскэ делегациин членүүд г. г. Р. Буллард, Р. Кепбелл, генерал-майор Я. Джейкоб, Д. Стерндейл Беннет болон бусад, СССР-тэ һуугаа Великобританиин посольствын членүүд, элшэн сайд г. А. Керр түрүүтэй, США-гэй посольствын членүүд, элшэн сайд г. А. Гарриман түрүүтэй, мүн Москвада байгаа хариин гүрэнүүдэй посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшод болоно.

Советскэ талаһаа СССР-эй арадай комиссарнар: флодой адмирал Н. Г. Кузнецов, В. Н. Меркулов, И. В. Ковалёв, Г. А. Митерев, Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орлогшонор А. Я. Вышинский, В. Г. Деканозов, С. А. Лозовский, М. М. Литвинов, Гадаадын Худалдаа-наймаанай Арадай Комиссарай орлогшонор А. Д. Крутиков, М. С. Степанов, СССР-эй элшэн сайдууд С. И. Кавтарадзе, Ф. Т. Гусев, Г. Н. Зарубин, К. К. Родионов, Д. А. Жуков, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Кузнецов, СССР-эй Академи наукын президент С. И. Вавилов, Моссоветэй түрүүлэгшэ Г. М. Попов, СССР-эй Наркоминдэлэй, Наркомвнешторгын, СССР-эй НКО-гэй, НКВМФ-эйн харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн советскэ олониитын болон советскэ ба хариин гүрэнэй хэблэл газетануудай түлөөлэгшэд байлсаба.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 441-дэхи Тарбагатайн окружной һунгуулиин комиссиин мэдээсэл

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 441-дэхи Тарбагатайн окружной һунгуулиин комисси иимэ адрестай байна гэбэл: с. Тарбагатай, Ленинэй үйлсын № 102-дохи гэртэ. Телефон № 4.

ТҮРҮҮ МАЛШАН

Иволгын аймагай „Улаан Оронго" колхозой түрүү хонишон Намжил НАМСАРАЕВА гэгшэ хонин ажал дээрэ 10 гаран жэлдэ хүдэлмэрилөө. Тиихэ зуураа, нүхэр Намсараева хонид, хурьгадые харууһалха баян дүршэлтэй болоһон байна юм. Эрхим хүдэлмэриин түлөө үхэр Намсараева һүүлэй хоёр жэл соо ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 30 хони абаба.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Намжил НАМСАРАЕВА.

А. Поповой фото.

Һунгуулиин асуудалаар зүблөөн болобо

КУДАРА-СОМОН. Декабриин 22. Манай аймаг соо һунгуулиин участогуудые бии болгохо хүдэлмэри дүүргэбэ. Хамта дээрээ 17 һунгуулиин участково комисси байгуулагдаад, энэ участогуудаар агитаторнууд болон пропагандистнууд ябажа, тэндэхи һунгагшадые Сталинска Конституцитай ба «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримтэй» гүнзэгыгөөр танилсуулжа байна.

Энэ оной декабриин 21-эй үдэр һунгуулиин участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй болон секретарьнуудай баранайнь хабаадалгатайгаар зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ кампаниин ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Мүн тэрэшэлэн һунгагшадай список алдуу эндүүгүйгөөр зохёохо тухай, сүүдэй шиидхэбэреэр һунтаха эрхээ хаһагдаһан хүнүүдые элирүүлхэ тухай тодо һонороор заабаринууд үгтэбэ. Зүблөөнэй һүүлээр Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Кяхтын окружной комиссиин секретарь, гвардиин полковник нүхэр А. А. Алексеенко гэгшэ Советскэ һунгуулиин системэ тухай теоретическэ лекци уншажа, зүблөөндэ хабаадалсагшадые ехээр һонирхуулба.

Тус зүблөөндэ хабаадалсаһан сельскэ ба сомоной Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн һунгуулиин участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэр болон секретарьнууд олон тооной асуудал һураба. Тэрээндэнь дэлгэрэнгы харюунууд үгтэһэн байгаа.

Мүнөө аймагай колхозууд ба МТС-үүдээр һунгуулиин үдэрые ажал хүдэлмэри дээрэ амжалтануудые туйлажа угтаха гэһэн патриотическа хүдэлөөн үргэдэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй һунгуули хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн малшадай ба тараан ажалай бригадануудай членүүдэй дунда үдэр ерэхэ тудам үргэдэжэ, тэдэнэр бэе дээрээ шэнэшэнэ тодорхой уялгануудые абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байха юм.

Социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд, түбхын түрүүндэ малай үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэһөө гадна, ерэхэ хаборэй тарилгада эрхим һайн бэлэдхэл хэхэ нэгэн зорилготойгоор хүдэлмэрилнэд.

Д. БАИРБИЛИКТУЕВ, Кударын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Һунгагшадай список зохёожо эхилбэ

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхоз, совхоз, МТС болон эмхизургаануудай коллективүүдээр һунгуулиин участково комиссинуудай составуудта кандидатуудые дэбжүүлэлгэ үргэн ниитэ ажалшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэржэ дүүргэгдээд, мүнөө ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй исполком тус комиссиин составуудые баталжа, аймагайнгаа газетын хуудаһанда тунхаглаба. Хамта дээрээ һунгуулиин 24 участково комиссинууд эмхидхэгдэбэ.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй исполкомуудай хүдэлмэрилэгшэд, партийна организациин ба агитаторнуудай халуун туһаламжатайгаар һунгуулиин участково комиссинуудай хүдэлмэрилхэ гэр байрануудые заһабарилха, дулаалха, телефонтой болгохо, плакат болон лозунгоор шэмэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр хэжэ байна. Һунгуулиин участково комиссинуудай байхын тулада колхозно клуб, уншалгын байшан болон улаан булангуудай гэр байранууд заһабарилагдажа байна.

Һаяхан ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол сельскэ ба сомоной Соведүүдэй секретарьнуудай зүблөөн үнгэргэжэ, тэрээн дээрээ эрэгтэй эмэгтэй һунгагшадай список алфавидай ёһоор, заахашье алдуугүйгөөр зохёожо, олониитын хараха газарта үлгэхэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Сутайн, Мухаршэбэрэй, Ново-Заганай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һунгагшадай спискые зохёохо хүдэлмэреэ дүүргэхэ болоо. Энээндэнь хүдөөгэй интеллигенци, илангаяа агитаторнууд ехэхэн туһаламжа үзүүлбэ.

И. ИВАНОВА

Хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностьдэ туһаламжа

Ч. Генинов

БАЯРТА ҮДЭР

(Нэгэ акттай, гурбан картинатай пьесэ)

НААДАХА ПЮУРНУУД:

1. **Даша,** колхозой жалай шанар шалгадаг үбгэн, Гутабай аба.
2. **Дондок,** колхозой счетовод.
3. **Сырма,** колхозница.
4. **Хүгшэн.**
5. **Гутаб,** Даша үбгэнэй хүбүүн-фронтовик.
6. **Цыбикжапов,** колхозой түрүүлэгшэ.
7. **Сергеев,** фронтһоо бусажа ерэһэн, Гутабай нүхэр—ород хүбүүн.
8. **Почтальон.**
9. **Володя,** борнойшон.
10. **Дугаржаб,** плугшан-комсомолец.
11. **Базар,** колхозой түмэршэ дархан.
12. **1-дэхи, 2-дохи хүнүүд ба колхознигууд.**

* * *

ДОНДОК—Нэгэдэхи бригадын морин плугшан... (шоото татана) борнойшон... 5, 7, 3 хүн... шэрэлгэшэн... сеялкэшэн. тогоошон гэжэ байха юм. (бэшэнэ). 2 га... 8—га... нэгэ декада соо... (газааһаа Сырма орожо ерэнэ).

СЫРМА—Бальжима хээтэй зуураа энэ почто правлениидэ оруулжа үгөөд ошыш гээ һэн.

ДОНДОК—Зай, зай, табижархи.

СЫРМА—(Асаржа табяад һууна. Стол дээрэхи юумыень абажа байгаад үзэнэ). Гутабаймнай аба хаана хэб?

ДОНДОК—Бү мэдэе.

СЫРМА—Энэ үглөөнэй правлениидэ ороогүй гү?

ДОНДОК—тугаар ороод гарана һэл даа.

СЫРМА—Тиигээд, хайшаа ошооб?

ДОНДОК—Һараагүйб.

СЫРМА—Тамхитай гүш даа, үгэл даа. (Дондок тамхи үгөөд, дахин шоотоёо татажа, бэшэжэ орон). Үгы, саарһа үгыш.

ДОНДОК—Нүхэй, ее нүхэр. татахаяа һаа һаа өөрөө олоод татал даа.

СЫРМА—Энэ хэрэггүй юм гү?

ДОНДОК—Хэрэггүй, хэрэггүй.

СЫРМА—Үгы тэрэ үбгэмнай хаана ябаа гээшэб?

ДОНДОК—Хари мэдэнэгүйб гэнэ ха юм биб.

СЫРМА—Хэлышье дахин һурахадамни яаха юм.

ДОНДОК—Сулөөгүй һуухымни хаража байна бэшэ гүт.

СЫРМА—Бараг юм ааб даа.

ДОНДОК—Юу?! Бараг юм ааб даа?! Энэ декадынгаа сводко табижа дүүргэжэ ядажа һуухыемни харанагүй гүш.

СЫРМА—хараналби даа. хари бараг юм ааб даа.

ДОНДОК—Бараг юумэ һаань өөрөө һуугаад зохёогыш.

СЫРМА—Зохёохоо һанаад бараг гэнэ бэшэб даа. Гутабаймнай абын Гутабынь алуулаад байхада, Гутабай абые һурахадамни мэдэжэ байһан аад, хэлэхэдэшни бараг юм һааб даа гэнэб.

ДОНДОК—Юу, юу? Гутаб алуулаа гэжэ гү? хэн хэлэнэб?

СЫРМА—Энэ извещени ерээ ха юм. Энэ байна бэшэ гү?

ДОНДОК—Эй хи даа! Баарһан, тэрэ Даша үбгэмнай... яаһаашье бэрхэ гээшэб даа.

СЫРМА—Бэрхэ даа, бэрхэ. һүхөөр сохюулба гээшэл даа.

ДОНДОК—Үхэһэн хүн үхөөд лэ үнгэрхэ юм бэзэ, баарһан тэрэ үбгэн, өө... үбгэн...

СЫРМА—Өөрөө дуулахадаа хайшан гэхэ хүн гээшэб?

ДОНДОК—Дуулгахаяашье зүрхэ алдахаар юм байна даа.

СЫРМА—Аргагүй, аргагүй. тамхила үгэл даа, нэгые татаад ябахамни. Ерэбэл, ерэбэл. Абыш тамхияа.

ДОНДОК—Хэн, юу?

СЫРМА—Яагааб өөрөө.

ДОНДОК—Хэн өөрөөб? Гутабай аба гү?

СЫРМА—Тиимэ, тиимэ.

ДОНДОК—Юрдөө энэ извещениие мэдүүлэнгүй дараад байгаа һаа, яаха юум хаб. (Саашань нюуна). Ши хүндэ бү хэлээрэй.

СЫРМА—Зай, зай.

ДАША—Энэ ши юундэ энлэ байгаабши?

СЫРМА—Почто асараа һэм.

ДАША—Зай, түргэхэн ошоовой хүдэлмэридөө, түрүүлэгшэмнай МТС ошобо гү?

ДОНДОК—Тиигээ. Тэрэ Дармынай трактор байшоо гэнэ һү даа?

ДАША—Тиигээл даа. Тракторынь муу заһабаритай байгаа юм гү, али өөрөө шалабари үгы хүбүүн гү? Ходол тэрэнь эбдэрнэл. Байза, тэрэ Балдан hангатай хоёр килограмм талха үгэхэ болоо гээшэ гүбди даа. Требовани—саарһа бэшэл даа.

ДОНДОК—Зай. (Бэшэнэ).

ДАША—Тэрэ хүбүүнһээшье дуулдахагүй. һанаа зобоһотой хүгшэн болоод байнал даа, үгы юу? энэ үхин почто асараа гэбэ һан гү даа?

ДОНДОК—Тиигээ, Гутабай аба, газетэтнай байна, баригты.

ДАША—Бэшэ юумэн үгы гү?

ДОНДОК—Үгы һэн ха...

ДАША—Хүбүүнһээмни бэшэг ерээгүй гү?

ДОНДОК—Гутабһаа гү? Бэшэг гү?

ДАША—Бэшэ хэн хүбүүнһээ байхаб даа.

ДОНДОК—Бэшэг?... Бэшэг ерээгүйл даа. (Хүгшэн орожо ерэнэ).

ХҮГШЭН—Гутабай аба, талха нэгэ заа үгэхэтнай гү? Халдабшагнай бригада гарахам гэнэ, үрдижэ абаа һаа гэжэ һанаа һэм.

ДАША—Бэшэ һэн гүш, үгэл даа. Баарһан, хүбүүндэ һанаагаа зобошоод ябана ха даа. Юрдөөл энэ тарилгаяа һайн лэ дүүргэел даа. Тарилгымнай дүүрэтэршье дайн дүүрэшэходоошье болохонь ха, ягаа һайн ябажа байһаар хэлсэнэб. Хандама, дайнай дүүрэхыень хүлеэгээд лэ һууха болоо гүбди даа. Хүбүүнэй дайгаа дүүргээд, гэнтэ орожошье ерэхэ юм ааламби.

ХҮГШЭН—Бурхаан даа, тиимэл байһай даа! Нюдөөрөө хараа бэшэ пэн хойноо яажашье мэдэхэбши даа.

ДАША—Хүбүүнэй ерэхэдээ маанадаа амаруулнааб даа. Тиигэжэл һанаад лэ мүнөө жара гаршаһан хойноо качество гээшэб гэжэ, эдэ залуушуулыешни зонхилолсожо ябаналби. Эдэшни залуул хадаа заримдаал залуу болоод байха юумэл.

ХҮГШЭН—Баарһан, тэрэ Гутаб минии хүбүүнтэй хоюулаа ехэл таараха, ехэл үелжэ наададаг хоёр бэлэй даа.

ДАША—Хандама аа, ши тэрэ хомут зэбсэгээ бултыень ягдагараар лэ заһал даа.

ХҮГШЭН—Зай, зай, заһахаб даа. Юрдөө, саарһан ерээдшье амиды ябаха ушар бии юумэ төлсэдэг байнал даа. магад ябаашье юм ааламби даа.

ДАША—Зай, Хандама, ши юрдөө ходол һанаагаа зобожо бү ябал даа. Ажал худэлмэридөө һайнаар худэлөөд, бэеэ һамааруулаад ябаха юм гүбүү. Байза ши, саарһан ерээдшье амиды ябаха ушар бии юм гэжэ юугээ хэлэбэш даа, али саарһан ерээ гү?

ХҮГШЭН—Али ерээгүй гү? Бадмындал ороһомни хэлсэжэ байбал...

ДАША—Юун гэжэ хэлсэжэ байгаа гэжэ?

ХҮГШЭН—Почтоор саарһанай ерэһыень правлени абаашаа гэжэ хэлсэбэ һэн гү даа.

ДАША—Хэнһээ, хэндэ саарһан ерээ гэжэб даа?

ХҮГШЭН—Ай бурхан зайлуул! Буруу ойлгоһон байгаал би даа, тиигэжэ бү һаныт. тэнэг тархишни элдэбээр буруу ойлгожо, хүнэй сэдьхэл худхуулха, төөрюулхэмни хаям даа.

ДАША—Юу буруу ойлгобош? Хэн юу хэлээб? Хэлэ гэнэб!

ХҮГШЭН—Ай хөөрхы! Буруу ойлгоһон юумымни дуулаһанайтнайшье хэрэггүйл даа, Гутабай аба.

ДАША—Юрдөө юун болооб? Извещени саарһан ерээ гү? Энэ гэһээр лэ гаргаад үгэ. Таанадые мэдэнэб, нюуха гэһэн байгаат. Мүнөө заха үзүүрынь дуулажархиһон намда туһа болохоёо болёо. Бүрил зосоомни бүлхи тогтоохотнай гээшэ. Үгэ наашань.

ДОНДОК—Нэгэ иимэ юумэн ерээ гээшэ ха.

ДАША—Мухам, энэниишни тачихашье үгы һаа, зүрхөөрөө таалад мэдээд байнам даа. Бари унша.

ДОНДОК—Гутабые дайн дээрэ алуулаа гэһэн извещени гээшэ ха.

ДАША—Мэдэнэлби извещени гэжэ, хэр һайн ябадалаар алуулаа юм гү, али муугаар ябаад алуулаа юм гү, тэрээнииинь мэдэел.

ДОНДОК—(уншана). Извещени. Танай хүбүүн, Дашиев Гутаб болбол сэрэгэйнгээ тангаригтые үнэнэр хэрэ барижа, баатарлиг хүсэ шадабари харуулжа, социалистическэ Эхэ оронойнгоо түлөө дайлалдаһаар 1945 оной апрелиин табанда наһанһаа нүгшэбэ. Германиида Бранденбургска провинциин Хельзе деревниин зүүн захада, шоссе харгыһаа 50 метр газарта бэень халагалагдаба. Частиин командир капитан Фомниченко.

ДАША—Мухан хүбүүмни, энэ хүбүүнэймни һүүлшынь бэшэг гээшэл даа. Зай яахаб даа. Орон нютагаа аршалхын түлөө бэеэ хайралаагүй, элдэб бусын аюул, үхэл тахалаар үхөөгүй, хүн болоһон хэрэгээ хүндэтэйгөөр дүүргээб гэжэ мэдэ. Хүндэтэй ябаһан ябадалыш үетэн нүхэдтэшни хэлэжэ үгэжэ ябахаб. Зай байза, юун бэлэй даа. Уһа үгэл даа, хүбүүмни.

ДОНДОК—Гутабай аба, һуугты.

ДАША—Хүн амитанда туһатай юумэ хэжэ шадангүй, хүн болоһоной нэрэгүйгөөр үхэшэнэ ха юмбиби даа. Саг бүхэнһөө эхэ түрэһэн орондоо туһатай юумэ хэхыел болжо ябалтай юм гээшэл даа. Тиигээд үхэхэдөөшье һанаа дүүрэн баяртай үхэхэш. Үрэ хүүгэдшни шинии мүрөөр ябаха.

ДОНДОК—Зүб даа.

ДАША—Тэрэ гүйлгэжэ ябаашамни хэн бэ даа?

ДОНДОК—Алин? Аа, Дугаржап.

ДАША—Наашаа ерэлши. Юун энэ, хабарай тарянай морёор гүйлгэжэ ябаабши? Хаанаһаа ерээбши?

ДУГАРЖАП—Полевой стан дээрэһээ

ДАША—Ямар юумэдэ ерэбэш?

ДУГАРЖАП—Дылыковшни Дарисуугай доктортo ошоходонь хомудыемни абаад үгэжэрхиһониинь, энэ хомудынь минии моринда тааранагүй, һэлгэхээ ерээб.

ДАША—Тарилгын юумэнэй ойро тад бү хүрэгты гэгшэ бэшэ гүб, Тэрэшни яажа байгаа хүн гээшэб. Ши өөрөө юундэ үгөө хүмши?

ДУГАРЖАП—Минии морёо уһалхаяа ошоһон хойномни үгэжэрхиһон байгаал.

ДАША—Зай, түргэн һэлгээд бусаарай. Тиихэдэ битнай, Гутабһаамни извещени ерээд, һүхөөр сохюулһан юумэ шэнги болоод һуунам даа. Тингэжэ бэшэндээ хэлээрэй. Мүнөөшье орой болшобо, үглөөгүүр намай ошохо гээрэй. Зай. тиигээд яба.

ДУГАРЖАП—Эй, яагаа хартай юм болоо гээшэб.

ДАША—Зай байза, битнай гэртээ ошожо амарһууб даа.

ДОНДОК—Зай, тиигэгты даа.

ДАША—Тарилгымнай мэдээн бэлэн болоо гү?

ДОНДОК—Хоёр бригада сводкоёо асаржа үгөөгүй байна.

ДАША—Зай, хээрэйш даа, үглөөгүүр эльгээгүүжэмди.

ХОЁРДОХИ КАРТИНА

(Даша үбгэн хомут заһажа һууна. Дугаржап хажуудань ерэнэ).

ДУГАРЖАП—Гутабай аба, хомудни бэлэн болохо болоо гү?

ДАША—Сагтаа дууһахаб, хүлеэгээд бай. Бэшэншни гаража байна гү?

ДУГАРЖАП—Гарахаяа байна.

ДАША—Үнгэрөөшэ жэлэйхиеэ һанажа, мүнөө тарилгаяа һайн дүүргэхые оролдохол болоо гээшэбди. ЦК парти манай республикые үнгэрэгшэ жэл муу гэжэ тэмдэглээ гэлсэнэ ха юмбибди.

ДУГАРЖАП—Манай комсомольско бригада яһала һайн худэлжэ байнабди даа.

ДАША—Һайн хүдэлөө бэзэл таа. Бидэ һайн хүдэлбэл бэшэн яажашье байг гэжэ гү? һэ-һэ-һэ, юумэ мэдэхэ хүн аад, юу хэлээ гээшэбши. Бэшэ залуушуулаа дахуулжа ябаха, муу ябаа һаань таанар харюусаха үлдүүд бэшэ гүт. Зай бари. Харыш тэрэ, моринойнгоо жолоо юун гэһэн утаар уяа гээшэб, Хүлдөө оруулжа таһалха удалхань. Доржо аа! Морёо аба, жолоогоо таһалхаа байна. (Почтальон ерэнэ). Зай хүбүү шубуудһаамнай бэшэг ерэнэгүй гү?

ПОЧТАЛЬОН—Танай Гутабһаа ерээ.

ДАША—Юу?! Хэнһээ?! Гутабһаа е? Юу хэлэнэш, үгыш наашань.

ПОЧТАЛЬОН—Баригты. Иигээд ехэ баяртай, таниие эндэ байна гэжэ дуулаад, правлени ошонгүй наашаа гүйлгэжэ ерээб.

ДАША—(Задалаад Дугаржапта үгэнэ) уншаад үгэл даа.

ДУГАРЖАП—«Ашата аба, тандаа амар мэндэеэ хүргэнэб. Би һайн ябанам, һанаагаа бү зобогты. Бидэ дайсанаа сохижо намнажа ябанабди. Удангүй дайсанаа дараад, баяртай хүхюутэй бусахабди. Гарма нагсатанда мэндые хүргэлсэнэм. Ярал дээрэ энэ тэды болобо. Ушартараа баяртай танай Гутаб».

ДАША—Байза энэмни хэдыдэ бэшэһэн бэшэг болонob даа?

ДУГАРЖАП—Апрелиин 5-да бэшэһэн бэшэг.

ДАША—Тэрэ извещенитэйгээ нэгэ үдэр бэшэһэн бэшэг болоно гү даа. (Извещени гаргаад үгэнэ) Энэмни нэгэ үдэрэй болоно гү?

ДУГАРЖАП—Тиигэнэл өнөөмнай.

ДАША—Тиихэдээ алиниинь үнэн гээшэб? юун гэжэ ойлгохо юм гээшэб?

ПОЧТАЛЬОН—Бэшэгынь үнэн байгаа гээшэ бэшэ гү? Өөрынь бэшэһэн бэшэг сохом мүн гээшэ юм ха юм.

ДАША—Бэшэг бэшэһэнэйнгээшье һүүлээр боложо болохо юм ааб даа.

ДУГАРЖАП—Хай энэ извещенинь худалаар байжа болоо байна. Бэшэг бэшэһэн үдэртөө алуулаашье һаань, тэрэ үдэрынь извещени гаргажа шадахагүй байгаа.

ДАША—Хари хайшаа юм, гээшэб даа?..

ДУГАРЖАП—Үгы юрдөө, амиды ябаһан хүниие алуулаа гэжэ извещени ерэхэдээ яана гээшэб, алдана һамарна гээшэ гү даа?

ПОЧТАЛЬОН—Хэды дахин извещени ерээд лэ, һүүлдэнь өөрөө орожо ерэдэг ушарнууд байдаг лэ байна. Тиимэ юумэ болоһой даа.

ДАША—Дайнай гал дүлэн, һамараан тэшхээн соо бэеэ шэмхэжэ үрөөд, амидыгаа мэдэжэ ябахаһаа бэшэ юун тиимэ бэлэн амар юумэн байхаб даа.

ДУГАРЖАП—Үгы юрдөө юуниэ ходо этигэгдэнэгүй гээшэб, амидыл ябаа ёһотойл гэжэ һананалби.

ДАША—Хоёрой али нэгэниинь байна бэзэ. Хэдышье һанаагаа зобоходомнай алууллһан байгаа һаа амидырхашье бэшэ даа. Лабайнь гартар хүлеэгээд лэ байха болоо бээзбди даа.

ПОЧТАЛЬОН—Тээ тэрэмнай юун таягтай хүн ерэбэ гээшэб?

ДАША—Манайхинай хүбүүдһээ бэшэ юм аа гү?

ДУГАРЖАП—Ород хүн хэбэртэйбшуу.

ПОЧТАЛЬОН—Яагаа үнөөхи АЗО-гэй Федор Давыдовичтал али хүн бэ даа. Арай залуу юм гү?

ДУГАРЖАП—Бэшэ даа. Федор Давыдовичын зүүн хүлынь муу хамнай, өнөөнэйшни баруун хүлынь ха юм. (Таягтай тулаһан хүбүүн орожо ерэнэ).

СЕРГЕЕВ—Сайн!.

БУЛТА—Сайн!

СЕРГЕЕВ—Номтоев Даша үбгэн та болохо гүт?

ДАША—Тиимэ, тиимэ. Яагаад намайе таниха байбат?

СЕРГЕЕВ—Би танай хүбүүнтэй суглаа фронт дээрэ ябаа һэмби. Тиимэ үбгэн байха гэжэ намда хэлэгшэ һэн.

ДАША—Яагаа һайн юм гээшэб. Хаана, хэзээ, хэдыдэ суг ябаабта? Мүнөө хаана гээшэб, мэдэнэ гүт?

СЕРГЕЕВ—Март һарадал суг ябаа һэмди. Ехэ танил, хэн хэнээ орхилсохогүй гэлсэһэн үлдүүдби. Бидэ хоёрой хэн түрүүн амиды гэртээ бусанаб, тэрэмнай нүтэгынгөө гэртэхиндэ заатагүй ошожо мэндые дуулгаха гэлсэһэн байгаабди.

ДАША—Яагаа һайн юм гээшэб, Зүб лэ тиигэжэ хэлсээтэ.

СЕРГЕЕВ—Энэ байна (Хутага харуулна). Хэрбээ ши амиды гэртээ хараа һаа, энэ хутагымни гэртэхиндэм үзүүлээд, мэндэ ябаа һэн гэжэ хэлээрэй. Намайе мартангүй ябаарай гээд, энэ хутагаяа бэлэг үгөө һэн.

ДАША—Зүбэл даа, мүн даа. Хөөрхы. Нүхэр хүбүүн, өөрөө хаанахибта!

СЕРГЕЕВ—Би «Заветы Ильича» колхозойби.

ДАША—Зай, нүхэр хүбүүмни, болоол даа. Хүбүүнтэеэ уулзаһан шэнги болобоб. Ехэ баярлабаб. Яагаа бэрхэ орожо ерээ гээшэбтэ.

СЕРГЕЕВ—Би машинаар ябаһан аад, зорюута Тантай уулзахаяа ерээб.

ДАША—Зай, манайда ошоё. Хөөрэлдэхэбди.

СЕРГЕЕВ—Гэртээ ошохоёо яараналби.

ДАША—Зүб бээз даа. Тэд. манайда хүрэжэ сай уугаад, амараад ябахалта даа, би һаатуулангүй ябуулхаб.

СЕРГЕЕВ—Тиигээ һаа болоно.

ДАША—Гэртэхин аба эжытнай бии гү?

СЕРГЕЕВ—Хүгшэн эжымни хүлеэжэ ядажа байгаа юм аабза.

ДАША—Баһа тэрээндээл хүрэжэ ядажа ябаа хүбүүн бэзэт таа. Хүргээд үгэхэб.

СЕРГЕЕВ—Зай, зай.

ДАША—Тэрэ минии хүбүүн дээрэ зүрхэтэй аймхайшаг хүбүүн юм һэн даа, мүнөө, али дайнда ябажа, зүрхэ орожо хатуужаа гээшэ гү?

СЕРГЕЕВ—Ехэ хурдан бодолтой, зүрхэ зориг һайтай, дуулаһаншье байгаа бэзэт хоёр орден, нэгэ медаль абанхай һэн. Зангааршье ехэл һайн хүн даа.

ДАША—Тэрэ хэн гээшэб? хүмхаараа гээшэ гү? Мори унаад хуугайлжа хашхаржа ябажа гүйлгэхэдөө.

ПОЧТАЛЬОН—Володил даа, яажа ябаа гээшэб. (Володя ехэ амиданхай орожо ерэнэ).

ВОЛОДЯ—Би, би... битнай хэнһээшье түрүүн дайнай дүүрэһые дуулаад, таанартаа дуулгахаяа гүйлгэжэ ерэбэб.

ХҮНҮҮД—Юу хэлэнэш? Худалаар хэлэнэш. Нээрээ гү? Дайн дүүрээ гэжэ худалаар хэлэхэ һэн гү даа.

ДАША—Хэн хэлэнэб, хаанаһаа дуулаабши?

ВОЛОДЯ—Этигээгүй һаа харагты, энэ саарһан.

ХҮНҮҮД—Үгэл даа. Намда үгэл даа. Наашань.

ВОЛОДЯ—Гутабай аба, митинг хээд, хүдэлмэришэнөө колхоз дээрэ абаад ерэгты гээ һэн.

ХҮНҮҮД—Юун гэһэн һайн юм гээшэб! Хүбүүднай ерэхэнь гээшэл даа! Даймнай дүүрэбэ гээшэл даа! Хүлеэһэн үдэрнай хүрэжэ ерэбэ ха юм даа!

ДАША—Хүдэлмэришэнөө оруулая. Володя, гүйлгэ, ошожо дуулга. Таанар орожо эдеэлэгты. (Хүнүүд гэртэ ороно). Юундэ һанаандам юушье ороногүй гээшэб даа?... Баярлаһандаа тиигээд байна гүб, али энэ хүбүүнһээ хойшо тархимни эрьюу мартамхай болоо гээшэ гү?... Юу гэжэ хэлэхэ байнаб даа. Дайн дүүрэһэнэй баярые хүргэхэб. Саашань хүбүүднай, аханар дүүнэрнай, нүхэднай дайнда мордоходоо—ажал хүдэлмэреэ бү унагаагаарайгты,—гэжэ захяад мордоо һэн. Бидэ мордхуулаад байхадаа эндэ үлэһэн хүдэлмэришэд гэхэдэ: үбгэд, хүгшэд, үхибүүд, һамгад булта захиһан захяагынь хүргэ—хүхэдгүй дүүргээбди. Алибаа бүхы ажалайнгаа түсэбые хорооогоогүй, улам арбидхажа ехэ болгообди. Тиихэдэ бидэнэр—дайсанаа даража, даагаа һүүлдэжэ ерээрэйгты,—гэжэ захяал мордхуулаа һэмди. Хүбүүднай мүнөө дайгаа даража бусажа ерэхэлэнь.. энэ ехэ дайнай гуламтые, арад зонойнгоо жаргалые нэгэ һарадань хүртэр асаралсааш. Өөрынгөө бэеые арад зонойнгоо жаргалда зорюулааш гэжэ һанаад, өнөөнһөө хойшо нэгэшье монсогор нёлбоһо дуһаахагүйб. Мүнөө иигээд дайнай үе соо эблэрһэн элэһэн юумэнүүдээ түргэн заһажа, бүтээжэ жаргаха сагнай ерээ. Һүниин харуулда орохомни гэжэ уялгаа һүүлдэнь үгэхэб.

ГУРБАДАХИ КАРТИНА

ДАША—(Гартаа орожо буугаа орхёод сайгаа абажа аягалжа байтараа гэнтэ сонходоо ошоод харана). Энэ юун үхэдэл шудхэрынь магазинай үүдэндэ байна гээшэб? Шамайе барихалхаби. Саашаа даб гээ һаашни, тангайса буудажархихоб! (Буугаа зэһээд гарана). Хэмши? Бү хүдэлэ! (Забһар). Аа? Бү хүдэлэ гэнэм! (Забһар). Нээрээ гээшэ гүш?! Гэрэлдэ орожо һайнаар харагдуулби даа.

ГУТАБ—Һайн байгаа гүт?

ДАША—Һайн даа. (Гэртэ ороно). Зүб лэ даа .Мүн лэ даа, хүбүүмни! (Тэбирнэ таалана). Үхөөгүй гээшэ гүш (тэбирнэ). Эх! Юрдөө бишни яаха болоо гээшэбиб! Мухан, эндэ һуул даа, байха аргамни болёод байна. Бишни зон нүхэдөө суглуулжа, шиниингээ үхөөгүй байһыешни харуулхамни, (буугаа абаад газаа гүйжэ гарана).

ГУТАБ—Аба, хаана ошохотнай гээшэб?

ДАША—Һуу, һуу, сагтаа. (гүйжэ гараад буу табижархино). Эй! гүү-һүү! Наашаа ерытээ! Гүү-һүү! Хүн зон наашаа ерыт! Ерыт, ерыт наашаа түргэн (буудана).

АБЯА—Юун болооб?

ДАША—Юун болооб, гэртэ ороод харыт.

АБЯА—Гэртэ ороод яахабиб?

ДАША—Магазинай үүдэндэ байтарынь олооб, ороод харыш.

АБЯАНУУД—Гутабай аба, яагаабта? Юун болооб?

ДАША—Гэртэ түргэн ороод харагты. Орогты, орогты. Цыбикжапов ороно һэн.

ЦЫБИКЖАПОВ—(Гэртэ ороод. ехэ гайхан, нэгэ даб гээд зогсоно). Мэндэ!

ГУТАБ—Мэндээ!

ЦЫБИКЖАПОВ—Хэн юун... хэн гээшэб та?

ГУТАБ—Гутаб гэжэ хүниие таниха һэн гүт?

ЦЫБИКЖАПОВ—Юу? (Хажуудань ошожо). Үү Гутаб! Хаанаһаа гаража ерэбэ гээшэбши? (Газааһаа Базар орожо ерэнэ).

БАЗАР—Цыбикжапов, энэ юун болоо гээшэб?

ЦЫБИКЖАПОВ—Энэ нэгэ хүниие олоод байнабди.

БАЗАР—Аһаз, нохой газари! Баригдаабши! (Нюдаргаа зангидан урдаһаань ошоно). Харыш, үшөө сэрэгэй хубсаһатайл. Гарни ятагараа зохолноб даа. (Хажуудань ошоод нюурынь хараһаар гэдэргээ сухарина). Энэмни Гутаб бэшэ аал?

ГУТАБ—Базархай, танихаа болёот байба гүт?

БАЗАР—Үү татай Гутаб! Энэ яагаа ехэ болоо гээшэбши? (Газааһаа хүнүүдэй орожо ерэхэдэнь, мэдээшэгүй болоод һууна).

ЦЫБИКЖАПОВ—Гутабаймнай аба магазинай үүдэнһөө нэгэ иимэ хүниие оложорхёо юм байна, харагты.

1-ДЭХИ ХҮН—Энэтнай буутай лэ. (Гэдэргээ болоно).

2-ДОХИ ХҮН—Энэтнай сэрэгэй хүн һууна бэшэ аал?

ХҮНҮҮД—Юугээ хэлсэнэт даа. Энэтнай Гутабнай һуужа байна ха юм! Үү даа! һайн ябажа ерэбэ гүш? танихаар бэшэ болошоол.

ГУТАБ—Һайн даа. Һайн байгаа гүт?

ХҮНҮҮД—Һайн, һайн.

ДАША—Зай, нүхэд, битнай хүбүүнэйнгээ ерэхые мэдээгүй байтарни гэнтэ орожо ерэбэл. Юушье бэлдээгүй байбалби.

ЦЫБИКЖАПОВ—Амбаарһаа юумэ абаад, тэрэ Доржима, Бальжитмануудые хэлээд, эдеэ һайнаар бэлдэгты. Бари, саарһа бэшээд үгэ һүү.

ДАША—Үгы, юу хэлэбэ гээшэбиб, өөртэмниш юумэ биил.

ЦЫБИКЖАПОВ—Хамаагүй, түрүүн колхозоороо фронтовигоо хүндэлээ. Тиигээд гэртээ, түрэл садандаа, айл аймагтаа хүндэлүүлхэ бээзэ.

БАЗАР—Магазиндамнай бии юм һэн ха гү?

ЦЫБИКЖАПОВ—Байзыт даа үгы, мартажархинаа гү гэжэ һанаа гүш? һанаагаа бү зобо, бүтэнхэй. (Энеэлдэнэ).

БАЗАР—Нүхэд, гэртэ ороод Цыбикжаповһаа юун болооб гэжэ һурахадамни, энэ нэгэ хүниие олоод байнабди гэхэдэнь хулгайшаниие бараад, хүлеэд байгаа юм аабза гэжэ һанаад, нюдаргаа зангидаад лэ урдаһаань сэб сэхэ ошон гэһэймни, баарһан Гутаб, Базархай танинагүй гүт гэжэ һуугаал.

1-ДЭХИ ХҮН—Гутабаймнай аба хүбүүгээ ерүүлжэ жаргаа гээшэ даа.

ЦЫБИКЖАПОВ—Үгы юрдөө, шамайе алуулаа гэжэ извещени абаад байгаалди, тэрэ юун гээшэб?

ДАША—Хари, хари. Энэ байна. (Извещени гаргаад үгэнэ).

ГУТАБ—Зүб извещени эльгээһэн байгаал даа.

ХҮНҮҮД—Яахадаа зүб гэжэ? Али өөрөө худалаар извещени эльгээлгээ хүн гүш?

ГУТАБ—Юуниэ худалаар эльгээлтэбэ гээшэбиб. Иимэ байгаа юм: апрелиин 5-да доботолгодо оробди. Ехэ буутай һомон хажуудам ерэжэ тэһэрхэдээ намайе аргагүй ехээр шархатуулһан байгаа. Тиигээд шархатаһан үлдүүдые суглуулхадаа намайе үхөө гэжэ тоолоод орхиһон байгаа хаш таа. 2 час багта шархатаһан аад, үглөөдэрынь 10 час болтор хэбтэһэн байгааб. Үхэһэн үлдүүдые суглуулхадаа намайе носилка дээрэ тэлээд ябатарынь нэгэ сестра тэндэ ябажа ябаһан аад, нюдөө сабшахымни хараад, байлтажа абаад, госпитальдо оруулһан хүмби гэжэ хэлэгшэ һэл даа. Тиихэдэ извещени эльгээһэн байгаа юм ха юм даа.

ХҮНҮҮД—Тиихэдээ үхөөд бодоо хүн ха юмши. Тэрэ басаган бурханшни болоо юм ха юм. Нэгэ үхэһэн хойноо бэлэн һаяар үхэхөө болёо гээшэш.

ГУТАБ—Хэды хоногто мэдээгүй байгаа хүн бээзэб. Шуһамни аргагүй ехээр гараһан байгаа һэн. Мэдээ ороходоо шадал шэнээн гэжэ юушьегүй, заашье хүдэлжэ шадахагүй байгаа һэм.

БАЗАР—Тиимэ болошоһон аал. яагаа түргэн иимэ булсагар сулсагар бэлошодог юм, залуу хүн гээшэ ондоол юм гээшэ ха даа.

ГУТАБ—Шуһа хүүлэжэл шадал ороо хүм. Шуһа хэн сасуунь гансата бэе шадал ороходол гэдэг юм.

ДАША—Хүнүүд шуһаяа абхуулагшал, тэрэ шуһан гээшэ гү?

ГУТАБ—Тиимэ даа. Намда Улан-Үдэдэ ПВЗ-дэ хүдэлдэг Паумова Валентина Сергеевна гэжэ 25 наһатай ород басаганай шуһа хэдэг байгаа.

ДАША—Тэрэ ямар хүнэй шуһан байһаниинь мэдэгдэхэ юм бии?

ЦЫБИКЖАПОВ—Тиимэ бэд даа. ямар хүнэй шуһан бэ гэжэ гаршагтай байдаг.

ДАША—Тэрэ басаганай шуһаар туһалуулаа хүн ха юмши.

БАЗАР—Тэрэ басаганда шуһынь абаһанай үритэй хүн байналши.

ГУТАБ—Уулзаа хадаа баяр хүргэхэ уялгатай хүн бээзэб.

ДАША—Уулзаа һаа гэлтэгүй, зорюута ошожо шуһаяа үгэһэнэйнь туһынь харюулха юм гээшэл. Хөөрхы.

ЦЫБИКЖАПОВ—Хүбүүднай ерэжэ эхилжэ байна ха юм даа. Ажалнай урматайгаар урагшаа ябахань гээшэ. Извещени ерэһэн аад, өөрөө бусажа ерээд байхадань яагаашье үнэмшэхээр бэшэ, баяр жаргал гээшэб даа.

ДАША—Извещени абаад байхадаа, би өөрөө һанаха юумые һанагша һэм даа. Зарима хүбүүднай ерэжэ, заримамнай ерэхэгүйнь гээшэ даа гэжэ һанахадаа зүрхэмнэ хабшагдаһан юумэ шэнги болоогшо һэн. Баяр үйдхар хоёр ниилэхэл гээшэ гэжэ һанагша һэм. Тиигэжэ ехэл муудажа ябатараа гэнтэ иигэжэ һанадаг болоогшо һэм. Юрдөө минии хүбүүн муудаа алуулаа бэшэ ха юм. Ямар юумынь муудажа ябана гээшэбиб, энэ ехэ дайнай илалтые, арад зонойнгоо жаргалые нэгэ һарадань хүртэр асаралсаа ха юм. Зол жаргал, ажал байдалыемнай дайсанай һандаргахаа байхадань хаража һуухагүй, аршалха уялга ёһомнай ха юм.

ЦЫБИКЖАПОВ—Абыешни ехэл гутахань гээшэ гэжэ һанайамни, хари яагаашьегүйл, өөрыгөө ухаагаар бэеэ заһаад ябахаһаа гадна, ондоо хүнүүдые заһажа ябадаг лэ. Тиихэдэнь ехэ баярладаһам хүргэшэ һэн.

ДАША—Тиимэ юумын болоһон хойно яаха хүмши. Зондоо асаржа үгэһэн жаргалыень эдэлэнгүй, зонойнгоо жаргахынь харангүй, үйдхар гунигта дарагдаад ябаһанай хэрэг юу байха юм гэжэ һанагша һэн хаб даа. Һайн сагай ерээ хадань зонойнгоо жаргахые харахад, хада гэртээ ошуужамдаа. Хада гэршни хэзээшье байха, бү яара гэжэ нэгэ хүн хэлээ һэн. Хуушанай саг бэшэ, мүнөө колхознай, совет гүрэмнай бидэ хоёрые үргэхэ тэдхэхэл байха. (Хүндэлгын бэлэдхэл болоожо столдо һууна).

БАЗАР—Нүхэд, нүгөөтэмнай алим бэ, культурна газарай хүндыһэндэ сразу эдеэ уһатаяа хамта табигдадаг юумэл.

ЦЫБИКЖАПОВ—Зай, нүхэд, дайсанаа даража, даагаа һүүлдэжэ ерэһэн баатар хүбүүнэйнгээ ерэһэнэй баярта колхозойнгоо зүгһөө хүндэлнэ гээшэбди.

ГУТАБ—Энээнһээ хойшо, энэ мэтэ һайханаар фронтовик хүбүүдээ бүри олоноор угтажа байхатнай болтогой!

ДАША—Ухаагаараа дэлэй шэнги гүнзэгы ухаата хүн: совет оронао ута наһатай, удаан жаргалтай ябагты—гэжэ юрөөл үгөө юм. Удаан жэлдэ жаргалыемнай ударидажа һуухатнай болтогой, манай ашата багша СТАЛИН!

ХҮШЭГЭ.

Рыбинскэ районой Тимирязевай нэрэмжэтэ колхозой арадай хор Ярославска областиин соо ехэ суутай болонхой. Энэ хор хадаа ород арадай болон славянска арадуудай дуунуудые дуулалаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хорой дуушад дуулахынаа урда тэ байна.

И. Киролевой фото (ТАСС-эй фотохроника).

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов —6-03 (2 зв.); объявлений 2-64 (2 зв.).

Ц—00511. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.